

UVOD

“Život u posleratnim zajednicama” je istraživački projekat osmišljen i izveden sa ciljem da snimi i opiše faktore koji su važni pri nalaženju trajnog rešenja za izbegla i raseljena lica u regionu Balkana.

U okviru projekta, istraživački tim IAN-a je tokom 2004. godine osmislio i sproveo kompleksno regionalno istraživanje na uzorku od 1502 ispitanika: izbeglih i raseljenih lica, povratnika i lokalne populacije u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Istraživanje je jedinstveno po svojoj širini i regionalnom karakteru. Realizovano je kroz inicijativu i saradnju civilnog sektora, odnosno grupe nevladinih organizacija iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine, podržanih od strane FRESTA/NAB programa danskog ministarstva spoljnih poslova. Sledeće partnerske nevladine organizacije iz regiona aktivno su se uključile u izvođenje istraživanja:

- Međunarodna mreža pomoći IAN, Beograd;
- Biro za ljudska prava, Tuzla;
- Dalmatinski odbor solidarnosti (DOS uredi: Split, Knin, Benkovac);
- Centar za razvoj, toleranciju i aktivizam (CRTA), Karlovac i
- Omladinski savet Milići.

Od svog osnivanja 1997. godine IAN (www.ian.org.yu) aktivno radi na zaštiti i unapređenju mentalnog zdravlja i ljudskih prava izbeglica, interno raseljenih lica i drugih ugroženih grupa. Značajan deo aktivnosti IAN-a odnosi se na osmišljavanje i sprovođenje istraživanja o različitim pitanjima vezanim za izbeglice i raseljena lica. Rezultati istraživanja pružaju smernice za dalje osmišljavanje programa koji predstavljaju odgovor na potrebe korisnika. Ovo istraživanje je jedan korak u tom pravcu i predstavlja ne samo pregled aktuelnog stanja, već i u određenoj meri sublimaciju osmogodišnjeg iskustva koje je u znatnoj meri odredilo pravac u kojem će se istraživanje odvijati.

Ciljevi sprovedenog istraživanja bili su sledeći:

1. ispitati trenutne uslove života i materijalni položaj povratnika i izbeglica, jednih u odnosu na druge i u odnosu na lokalnu populaciju;
2. ispitati stavove prema integraciji i povratku, potencijale i uslove koji se procenjuju kao potrebni za integraciju ili povratak, kao i ispunjenost očekivanja povratnika;

3. ispitati status ljudskih prava povratnika i izbeglica, jednih u odnosu na druge i u odnosu na lokalnu populaciju;
4. ispitati etničku distancu prema drugim nacionalnostima kod povratnika i izbeglica, jednih u odnosu na druge i u odnosu na lokalnu populaciju.
5. snimiti sadašnje psihičko stanje i duševno zdravlje povratnika i izbeglica, jednih u odnosu na druge i u odnosu na lokalnu populaciju;

Tekstovi u ovoj knjizi su raspoređeni tako da slede iznesene ciljeve istraživanja.

Prikupljeni podaci daju kompleksan pregled različitih aspekata izbegličke i povratničke realnosti, uključujući stambeno pitanje, radni status i primanja, uslove i mogućnosti povratka ili integracije, percepciju situacije u okruženju, opšte psihološko stanje i mentalno zdravlje, ugroženost osnovnih ljudskih prava, ratnu i posleratnu viktimizaciju, kao i socijalnu distancu prema drugim nacionalnostima.

Dalja namera projekta je da se rezultati i proistekle preporuke predoče organizacijama i agencijama koje se bave različitim vidovima pomoći izbegličkoj i povratničkoj populaciji u regionu, kao i onima koji donose strategije i odluke koje se tiču izbeglica i povratnika, i šire - da se fenomeni koji prate prisilne migracije predstavljaju stručnoj i široj publici. Nadamo se da će ova publikacija naći svoje čitaoce među različitim grupama profesionalaca i aktivista.